

IZMJENE I DOPUNE NACIONALNOG PROGRAMA ZA OLAKŠICE U VAZDUŠNOM SAOBRAĆAJU

Tačka 1

U Nacionalnom Programu za olakšice u vazdušnom saobraćaju, koji je donijela Vlada Crne Gore na sjednici od 07.11.2013. godine (u daljem tekstu: Nacionalni program) u dijelu 1 poslije tačke 1.2. dodaje se nova tačka koja glasi:

„1.3. Definicije

Izrazi koji se koriste za potrebe Nacionalnog programa imaju sledeće značenje:

- 1) **Aerodrom** (*airport*) je određeno područje na zemlji ili vodi, sa objektima, instalacijama i opremom, namijenjeno, u potpunosti ili djelimično, za kretanje, polijetanje i slijetanje vazduhoplova;
- 2) **Autorizovani agent** (*Authorized agent*) je osoba koja reprezentuje operatora vazduhoplova i koja je ovlašćena da u njegovo ime djeluje i postupa u formalnostima vezanim za vazduhoplov, posadu, putnike, teret, poštu, prtljag i stvari uključujući i upravljanje teretom kao treće lice, kada to nacionalni propisi dozvoljavaju;
- 3) **Automatizovana kontrola državne granice** (*Automated Border Control*) je automatizovani sistem koji prepoznaje elektronski čitljive putne dokumente čime se utvrđuje da je putnik odgovarajući imalac/vlasnik predmetne putne isprave, provjerene kroz granične evidencije koje određuju ispunjenje zakonskih uslova prelaska državne granice;
- 4) **Bezbedonosna oprema** (*Security equipment*) su uređaji sprječavajući prirode za upotrebu, pojedinačno ili kao dio sistema, u cilju sprječavanja ili otkrivanja činova nezakonitog ometanja koji mogu imati uticaja na civilni vazdušni saobraćaj ili prateće sadržaje;
- 5) **Carinjenje robe** (*Clearance of goods*) je obavljanje carinskih formalnosti u vezi sa uvozom robe, izvozom ili stavljanjem robe u neki od drugih carinskih postupaka;
- 6) **certifikovani psi-vodiči** su psi-vodiči ili drugi psi za pomoć koji su obučeni da licima sa invaliditetom pomažu u svakodnevnim aktivnostima. Psi-vodiči koji su prvobitno obučavani za pomoć u kretanju slijepim ili slabovidim licima, obučeni su u organizacijama koje su prihvaćene od strane Međunarodnog udruženja za obuku pasa-vodiča. Psi za pomoć obučavaju se u organizaciji koja ispunjava kriterijume članstva u ADI (Assistance dogs International);
- 7) **Član posade** (*Crew member*) je osoba određena od strane operatora vazduhoplova sa odgovarajućim odgovornostima tokom leta;
- 8) **Član letačke posade** (*Flight crew member*) je licencirani član posade vazduhoplova koji ima osnovna zaduženja po pitanju upravljanja vazduhoplovom tokom leta;
- 9) **Dezinfekcija** (*Disinfection*) podrazumijeva proces primjene mehaničkih, fizičkih ili hemijskih mjera kako bi se eliminisali izazivači zaraznih bolesti tj. uklonili ili uništili mikroorganizmi (osim bakterijskih spora) sa kože čovjeka ili životinje, sa površina vazduhoplova, prtljaga, tereta, robe, pošte ili kontejnera;

- 10) **Dezinsekcija** (*Disinsection*) podrazumijeva primjenu mehaničkih, fizičkih, bioloških i hemijskih mjera i postupaka koji se preduzimaju sa ciljem suzbijanja ili smanjenja populacije insekata koji prenose zarazne bolesti, izazivaju alergijske reakcije, imaju toksično delovanje ili izazivaju materijalnu štetu u vazduhoplovu, na prtljagu, teretu, kontejnerima, robi i pošti;
- 11) **Deportovano lice** (*Deportee*) je lice koje je legalno prihvaćeno od strane nadležnih organa države ili koje je boravilo u državi ilegalno i kojima je poslije izvjesnog vremena u kasnijem postupku naređeno od strane nadležnih organa države da je napuste;
- 12) **Direktna tranzitna zona** (*Direct transit area*) je određena površina na međunarodnom aerodromu, uspostavljena od strane nadležnih vlasti pod direktnim nadzorom i kontrolom, koju putnici mogu koristiti za tranzit ili transfer bez podnošenja zahtjeva za ulazak u državu;
- 13) **Direktni tranzit aranžmani** (*Direct transit arrangements*) podrazumijevaju određene aranžmane odobrene od nadležnih vlasti sa kojima je moguće tranzit putnika kroz državu konekcije, koji se zadržavaju kratko, direktno kontrolisati;
- 14) **Deportacija lica** (*Removal of a person*) podrazumijeva sprovođenje odgovarajućih postupaka nadležnih vlasti države, u skladu sa zakonom, kojima se licu naređuje napuštanje države";
- 15) **Dokumenti operatora vazduhoplova** (*Aircraft operators' documents*) su odgovarajući dokumenti za let vazduhoplova, robne deklaracije, putne karte, dokumenti banke i agenta, dokumentacija o prtljagu, ostali dokumenti za plaćanje (M.C.O.), izvještaji od šteti i nepravilnostima, oznake prtljaga i tereta, vremenski rasporedi i dokumenti o težinama i balansu za upotrebu operatora vazduhoplova;
- 16) **Dozvola za ulazak** (*Admission*) je odobrenje osobi za ulazak u Državu od državnih organa u skladu sa nacionalnim propisima;
- 17) **Država registra** (*State of Registry*) je država u čijem registru je upisan vazduhoplov;
- 18) **Elektronski čitljivi putni dokumenti** (*eMRTD*) predstavljaju dokumente (pasoš, viza, lična karta) koji imaju ugrađene čipove u sebi i sposobnost provjere biometrijskih podataka imaoca dokumenta u skladu sa standardima definisanim u dijelu – Doc. 9303 dokumenta Međunarodne organizacije civilnog vazduhoplovstva ICAO; MRTD;
- 19) **Fizička pratnja** (*Escort*) podrazumijeva angažovanje osobe ovlašćene od strane države ili operatora vazduhoplova da isprati nepoželjnu osobu ili deportovano lice koje napušta državu;
- 20) **Humanitarni letovi** (*Relief flights*) predstavljaju letove koji se obavljaju u humanitarne svrhe a kojima se prevozi osoblje i humanitarna pomoć kao što je hrana, odjeća, šatori, medicinske i druge stvari, u toku ili nakon vanrednog stanja i/ili prirodne katastrofe, i/ili se koriste za evakuaciju ljudi iz mjesta gdje je njihov život ili zdravlje ugroženo takvim vanrednim stanjem ili katastrofom, na sigurno utočište u istoj državi ili drugoj državi koja je voljna da prihvati takve ljude;
- 21) **Granična provjera** (*Immigration control*) predstavlja skup mjera, usvojenih od strane države, u cilju kontrole ulazaka, tranzita kroz i izlazaka sa teritorije države lica koja putuju vazdušnim saobraćajem.
- 22) **Inspektor za vazdušni saobraćaj** (*Civil aviation inspector*) je osoba određena od strane države da vrši inspekcijske poslove po pitanju sigurnosti, bezbjednosti ili ostalih oblasti

povezanih sa operacijama vazdušnog saobraćaja, kako je utvrđeno od strane nadležnog organa;

- 23) **Integritet državne granice** (*Border integrity*) podrazumijeva uspostavljanje mehanizma primjene nacionalnih zakona i propisa po pitanju kretanja ljudi ili robe preko granice od strane države;
- 24) **Interaktivni Sistem za slanje informacija unaprijed** (*iAPI System*) predstavlja elektronski sistem koji služi za razmjenu API podataka, tokom procesa čekiranja, sakupljenih od strane operatora vazduhoplova prema nadležnim organima države, koji u toku trajanja procesa čekiranja vraćaju informaciju operatoru vazduhoplova za svakog putnika ili člana posade;
- 25) **Iskrcavanje putnika** (*Disembarkation*) podrazumijeva proces napuštanja vazduhoplova od strane putnika nakon slijetanja, osim njegove posade ili putnika vazduhoplova koji nastavljaju dalje putovanje istim letom nakon slijetanja;
- 26) **Iznošenje/istovar** (*Unloading*) podrazumijeva istovar tereta, pošte, prtljaga ili stvari iz vazduhoplova nakon slijetanja;
- 27) **Izgubljeni prtljag** (*Mishandled baggage*) predstavlja prtljag koji je, nevoljno ili nenamjerno, odvojen od putnika ili posade;
- 28) **Javne službe** (*Public authorities*) predstavljaju nadležne organe države ili njihove predstavnike koji su odgovorni za uspostavljanje i primjenu pravnih akata države;
- 29) **Vanredna situacija u javnom zdravlju od međunarodnog značaja** (*Public health emergency of international concern*) je definisana Međunarodnim zdravstvenim propisom (IHR) kao vanredni događaj koji može da predstavlja rizik po javno zdravlje drugim državama kroz međunarodno širenje bolesti i da potencijalno zahtijeva koordinisan međunarodni odgovor. Ova definicija obuhvata situaciju koja je:
 - (i) ozbiljna, iznenadna, neobična ili neočekivana;
 - (ii) nosi opasnosti za javno zdravlje izvan državne granice pogođene države;
 - (iii) i može da zahtijeva hitnu međunarodnu akciju;
- 30) **Kontrola narkotika** (*Narcotics control*) podrazumijeva mjere koje se sprovode za otkrivanje nezakonitog prevoza opojnih droga i psihoaktivnih supstanci u vazdušnom saobraćaju;
- 31) **Korisnik aerodroma** (*Airport users*) je pravno lice ili preduzetnik koji je odgovoran za prevoz putnika i/ili prtljaga i/ili pošte i/ili stvari vazdušnim putem, od aerodroma ili do aerodroma;
- 32) **Lice sa invaliditetom ili lice smanjene pokretljivosti** (*Person with disabilities*) je lice čija je pokretljivost smanjena zbog tjelesne invalidnosti (čulna ili lokomotorna), mentalne invalidnosti ili oštećenja, drugog uzroka invalidnosti, starosti ili bolesti i čije stanje zahtijeva pružanje pomoći i prilagođavanje usluga koje su na raspolaganju drugim putnicima, prilikom prevoza vazdušnim saobraćajem;
- 33) **Lice sa neodgovarajućim dokumentima** (*Improperly documented person*) je osoba koja putuje ili namjerava putovati:
 - a) Sa isteklom putnom ispravom ili nevažećom vizom;
 - b) Sa falsifikovanim, krivotvorenim ili izmjenjenim putnim dokumentom ili vizom;
 - c) Sa putnim dokumentima ili vizom druge osobe;
 - d) bez putnog dokumenta;
 - e) bez vize, ako je potrebna.

- 34) **Let sa međuslijetanjem sa istim brojem** (*Through-flight*) predstavlja određenu operaciju vazduhoplova, identifikovanu i označenu od strane operatora istim simbolom, od tačke polijetanja preko bilo koje međudestinacije do tačke slijetanja;
- 35) **Međunarodni aerodrom** (*International airport*) predstavlja aerodrom koji je određen od strane države na čijoj se teritoriji nalazi kao aerodrom polaska i dolaska za međunarodni saobraćaj, na kome se sprovode neophodne carinske, imigracione i zdravstvene procedure, procedure neophodne za karantin biljaka i životinja, kao i ostale slične procedure;
- 36) **Međunarodni vazdušni prevoz** (*International air transport*) je linijski prevoz, povremeni prevoz i pružanje usluga iz vazduha uz novčanu ili drugu vrstu naknade;
- 37) **Nalog za deportaciju** (*Deportation order*) je pisani akt izdat od strane nadležnih vlasti države koji se uručuje deportovanom licu na osnovu koga mu se nalaže da napusti državu;
- 38) **Nalog za vraćanje** (*Removal order*) predstavlja pisano naređenje uručeno od strane države operatoru vazduhoplova na čijem je letu osoba koja nema pravo ulaska u državu, kojim se naređuje operatoru da ukloni tu osobu sa teritorije države u kojoj mu je ulazak onemogućen;
- 39) **Neidentifikovani prtljag** (*Unidentified baggage*) predstavlja prtljag na aerodromu, sa ili bez identifikacionih oznaka, koji nije pokupljen ili identifikovan od strane putnika;
- 40) **Neophodne mjere predostožnosti** (*Necessary precautions*) podrazumijevaju verifikaciju sprovedenu od strane obučениh članova posade operatora vazduhoplova ili kompanije koja obavlja usluge u ime operatora vazduhoplova, na mjestu ukrcaja, kako bi se osiguralo da svaka osoba ima validan putni dokument i, gdje je potrebno, vizu ili dozvolu za ulazak u državu tranzita/ili krajnju državu putovanja. Ove provjere su osmišljene kako bi se osiguralo da nepravilnosti (npr. očigledna greška u putnom dokumentu) budu na vrijeme otkrivene.
- 41) **Nepodignuti prtljag** (*Unclaimed baggage*) je prtljag koji stigne na aerodrom a nije pokupljen ili zatražen od strane vlasnika;
- 42) **Osoba koja nema pravo ulaska** (*Inadmissible person*) je osoba kojoj je, ili kojoj će biti odbijen zahtjev za ulazak u državu od strane nadležnih vlasti;
- 43) **Uvozna carina** (*Import duties and taxes*) je carina i druge dažbine koje se plaćaju pri uvozu robe, a imaju isti efekat kao i sama carina. U okviru ovih naknada nije uključena naknada u iznosu cene usluga koje pruža carinski ili drugi državni organ;
- 44) **Odbor korisnika aerodroma** (*Airport users committee*) je odbor operatora vazduhoplova koji koriste aerodromske usluge i sačinjavaju ga predstavnici korisnika aerodroma ili organizacije koje ih predstavljaju;
- 45) **Operator aerodroma** (*Managing body of the airport or managing body*) je privredno društvo, drugo pravno lice ili preduzetnik čiji je cilj da, prema nacionalnim propisima, prije svega, rukovodi i upravlja infrastrukturom aerodroma i da usklađuje i nadzire djelatnosti različitih operatora na aerodromu ili sistem aerodroma;
- 46) **Operator vazduhoplova** (*Airline*) je pravno ili fizičko lice, odnosno državni organ koji vrši operacije vazduhoplovom ili namjerava vršiti operacije vazduhoplovom;
- 47) **Operacije generalne avijacije** (*General aviation operation*) podrazumijevaju operacije vazduhoplovom izuzev komercijalnih vazduhoplovnih operacija i pružanja usluga iz vazduha;

- 48) **Oprema vazduhoplova** (*Aircraft equipment*) podrazumijeva opremu, uključujući prvu pomoć, opremu za spašavanje i odgovarajuće zalihe, ne uključujući rezervne djelove za upotrebu u vazduhoplovu tokom leta;
- 49) **Organizator putovanja** (*Tour operator*) je lice koje redovno organizuje paket aranžmane i prodaje ih ili nudi na prodaju, direktno ili preko posrednika;
- 50) **Ovlašćeni privredni subjekat** (*Authorized Economic Operator*) je pravno ili fizičko lice uključeno u međunarodni transport robe u bilo kojoj funkciji a koje je ovlašćeno od strane organa nadležnog za carinske poslove da postupa u skladu sa sigurnosnim standardima lanca snadbijevanja. Ovlašćeni privredni subjekat može biti proizvođač, uvoznik, izvoznik, carinski zastupnik, prevoznik, posrednik, operator luke, aerodroma ili terminala, operator skladišta, distributer itd.;
- 51) **Parking aerodroma** (*Airport car parking*) je parking koji se nalazi u okviru granica aerodroma ili pod direktnom kontrolom tijela koje upravlja aerodromom, koji je namijenjen putnicima koji koriste aerodrom;
- 52) **Početak putovanja** (*Commencement of journey*) podrazumijeva početak putovanja sa tačke na kojoj je putnik započeo svoje putovanje ne uzimajući u obzir bilo koji aerodrom na koji se zaustavio, kako bi nastavio dalji tranzit, niti direktan let sa zaustavljanjima ili vezani let, ako nije napustio tranzitnu zonu aerodroma;
- 53) **Podnosilac deklaracije** (*Declarant*) je lice koje podnosi carinsku deklaraciju u svoje ime ili lice u čije je ime carinska deklaracija podnijeta;
- 54) **Pogodnosti za putnika** (*Passenger amenities*) predstavljaju sadržaje namijenjene putnicima na aerodromu koji nijesu od primarnog značaja za procedure koje se obavljaju u sklopu putovanja;
- 55) **Posjetilac** (*Visitor*) je osoba koja se iskrca i uđe na teritoriju ugovorene države osim u kojoj ima prebivalište; ostane u toj državi na zakonski način kako je propisano od strane ugovorene države u svrhu privremenog boravka kao što su turneje, rekreacija, sport, zdravlje, porodične obaveze, religiozni ili poslovni razlozi; i ne realizuje bilo koja radna zanimanja tokom svog boravka na teritoriji države koju je posjetio;
- 56) **Pošta** (*Mail*) podrazumijeva otpremu (slanje) korespondencije i drugih stavki koje su predmet postupka i koje su namijenjene za isporuku od strane poštanskih službi u skladu sa pravilima Svjetskog poštanskog saveza (UPU);
- 57) **Pratilac** (*Escort*) je lice ovlašćeno od države ili prevoznika da bude u pratnji lica koje ne ispunjava uslove za ulazak ili deportovanog lica koje se uklanja sa teritorije te države;
- 58) **Korisnik tuđe putne isprave** (*Imposter*) je osoba koja se lažno predstavlja kao pravi vlasnik putne isprave;
- 59) **Privremeni uvoz** (*Temporary admission*) je carinski postupak koji dozvoljava da se roba koja nije iz Crne Gore (carinskog područja), a namijenjena je ponovnom izvozu, u nepromijenjenom stanju, osim uobičajenog smanjenja vrijednosti zbog upotrebe, može upotrijebiti u carinskom području, uz potpuno ili djelimično oslobođenje od plaćanja uvoznih dažbina i bez primjene mjera komercijalne politike;
- 60) **Procjena rizika** (*Risk assessment*) predstavlja procjenu države koja vrši deportaciju o potrebi za deportaciju sa ili bez pratnje u vazdušnom saobraćaju. Potrebno je uzeti u obzir relevantne faktore, uključujući medicinske, mentalne i fizičke za prevoz komercijalnim letom, njihovu spremnost da putuju, ponašanje i istoriju nasilja.

- 61) **Prtljag** (*Baggage*) su stvari u ličnom vlasništvu putnika ili posade koje se nalaze u vazduhoplovu u toku leta u skladu sa sporazumom operatora vazduhoplova;
- 62) **Prtljag bez pratlje** (*Unaccompanied baggage*) predstavlja prtljag koji je transporovan kao kargo i koji može a ne mora biti prevezen istim vazduhoplovom sa osobom kojoj pripada;
- 63) **Putni dokument** (*Travel document*) predstavlja pasoš ili drugi identifikacioni dokument izdat od države ili organizacije, kojim se mogu koristiti pravi vlasnici za međunarodni prevoz;
- 64) **Puštanje robe** (*Release of goods*) je radnja carinskog organa kojom se roba stavlja na raspolaganje u svrhe određene carinskim postupkom u koji se stavlja;
- 65) **Rizik po javno zdravlje** (*Public health risk*) podrazumijeva vjerovatnoću događaja koji mogu negativno uticati na zdravlje ljudi sa naglaskom na one događaje koji mogu postati međunarodni ili mogu predstavljati ozbiljnu direktnu opasnost;
- 66) **Rezervni djelovi** (*Spare parts*) su dijelovi, uključujući motore i njihove pripadajuće dijelove, koji se koriste za popravku ili zamjenu u sklopu ugradnje na vazduhoplovu;
- 67) **Rezerve** (*Stores*) a) Rezerve (*stvari*) za upotrebu i b) Rezerve (*strvari*) za kupovinu, Rezerve (*stvari*) za upotrebu predstavljaju robu koja je namijenjena za potrošnju putnicima i posadi vazduhoplova, kao i robu neophodnu za operacije i održavanje vazduhoplova uključujući gorivo i naftne derivate (sredstva za podmazivanje). Rezerve (*strvari*) za kupovinu predstavljaju robu namijenjenu za prodaju putnicima i posadi vazduhoplova.
- 68) **Rezervacija** (*Reservation*) označava činjenicu da putnik ima putnu kartu ili drugi dokaz koji označava da je rezervacija prihvaćena i registrovana od strane operatora vazduhoplova ili organizatora putovanja;
- 69) **Sistem za slanje podataka o putnicima unaprijed** (*Advance Passenger Information (API) System*) predstavlja elektronski sistem komunikacije u kojem se traženi podaci sakupljaju i dostavljaju službama za kontrolu državne granice neposredno prije polaska ili dolaska vazduhoplova i dostupni su na prvoj liniji kontrole odredišnog aerodroma;
- 70) **Slobodna zona** (*Free zone*) je dio teritorije države gdje se bilo koja uvezena roba posmatra uopšteno, u mjeri u kojoj se uvozne obaveze i takse podrazumijevaju, kao van carinskog područja;
- 71) **Stvarni operator vazduhoplova** (*Operating air carrier*) je operator vazduhoplova koji obavlja ili namjerava da obavi let na osnovu ugovora sa putnikom ili u korist drugog pravnog ili fizičkog lica;
- 72) **Teret** (*Cargo*) podrazumijeva sve stvari, osim pošte, ličnih stvari ili izgubljenog prtljaga koje se namjeravaju prevesti a nalaze se u vazduhoplovu tokom leta;
- 73) **Ukrcavanje putnika** (*Embarkation*) je postupak ulaska putnika u vazduhoplov u svrhu započinjanja leta izuzev članova posade ili putnika koji su se ukrcali prethodno na isti let;
- 74) **Upravljanje rizikom** (*Risk management*) podrazumijeva sistematsku primjenu procedura i prakse koje omogućavaju nadzor na granici sa neophodnim informacijama o kretanjima i pošiljkama koje se mogu predstaviti kao rizične;
- 75) **Utovar** (*Lading*) podrazumijeva ukrcaj tereta, pošte, prtljaga ili stvari u vazduhoplov predviđenih za prevoz;
- 76) **Vođa vazduhoplova** (*Pilot-in-command*) je pilot koji je odgovoran za funkcionisanje i sigurnost vazduhoplova tokom leta;

77) **Zalihe** (*Commissary supplies*) su stavke, bilo za jednokratnu ili višekratnu utotrebu, koje se koriste od strane operatora vazduhoplova u cilju serviranja tokom leta, praktično za katering, i u cilju što komfornijeg leta;

78) **Zemaljska oprema** (*Ground equipment*) podrazumijeva opremu specijalizovane namjene koja se koristi za održavanje, opravku i servisiranje vazduhoplova na zemlji, uključujući opremu za testiranje i i opremu za opsluživanje putnika i tereta.

Tačka 2

U dijelu 1, poslije tačke 1.2. dodaje se nova tačka koja glasi:

„1.3. Opšti principi

Država Crna Gora će koristiti procjenu rizika prilikom sprovođenja procedura za kontrolu i propuštanje robe na granici.

Odredbe ovog programa ne isključuju primjenu nacionalnog zakonodavstva koje se odnosi na bezbjedonosne mjere ili druge kontrole u vazdušnom saobraćaju.“

Tačka 3

U dijelu 2, u tački 2.1 dodaje se nova podtačka koja glasi:

„2.1.a. Opšta načela

2.1.a.1. Kako bi se olakšao i ubrzao postupak provjere putnika koji ulaze ili napuštaju državu, nadležne vlasti Crne Gore će prilagoditi postupke granične kontrole na aerodromima obimu saobraćaja i sprovodiće ih na način da se spriječe nepotrebna kašnjenja.

2.1.a.2. Prilikom izrade procedura usmjerenih na efikasnu primjenu granične kontrole putnika i prtljaga, nadležne vlasti će uzeti u obzir primjenu mjera za bezbjednost u civilnom vazduhoplovstvu, integriteta granice, kontrolu narkotika i imigracije, kada je to potrebno.“

U dijelu 2, u tački 2.1.2. poslije podtačke c) dodaju se 3 nove podtačke koje glase:

„d) ministarstvo nadležno za unutrašnje poslove će redovno vršiti ažuriranje sigurnosnih karakteristika u novim verzijama putnih dokumenata kako bi se postigla odgovarajuća zaštita od njihove zloupotrebe i olakšalo otkrivanje slučajeva kada su ta dokumenta nezakonito izmijenjena, kopirana ili izdata.

e) ministarstvo nadležno za unutrašnje poslove će uspostaviti sistem kontrole kako bi se obezbijedila odgovarajuća zaštita od krađe novih praznih putnih isprava i pronevjere novoizdatih putnih dokumenata.

f) ministarstvo nadležno za unutrašnje poslove će uspostaviti odgovarajući sistem kontrole nad cijelokupnim procesom izdavanja putnog dokumenta i povezanim pravnim postupcima kako bi se obezbijedio visok nivo kvaliteta i bezbjednosti postupka.“

U dijelu 2, tačka 2.1.2.2. se mijenja i glasi:

„2.1.2.2. **Sistem za informacije koje se šalju unaprijed**

„2.1.2.2.1. Država Crna Gora će uspostaviti Sistem za slanje informacija unaprijed u okviru svog informacionog sistema za analizu putnih dokumenata i pridržavati se međunarodno priznatih standarda o razmjeni podataka u ovom sistemu.

2.1.2.2.2. Nadležne vlasti države Crne Gore će, u svrhu razmjene podataka, zahtijevati u najvećoj mogućoj mjeri ograničenje administrativnih i operativnih opterećenja operatora vazduhoplova u cilju povećanja mjera za olakšanje protoka putnika.

2.1.2.2.3. Nadležne vlasti države Crne Gore neće zahtijevati papirni obrazac manifesta za putnika ako se podaci o putniku razmjenjuju elektronski kroz Sistem za slanje informacija unaprijed (API).

2.1.2.2.4. U pogledu sistema za informacije koje se šalju unaprijed treba slijediti uputstvo o osnovnim principima sadržanim u Annex-u 2-D ovog programa.“

U dijelu 2, tački 2.1.3. poslije podatke 2.1.3.3. dodaju se četiri nove podatke koje glase:

„2.1.3.4. Država Crna Gora će u najvećoj mogućoj mjeri olakšati privremeni uvoz na svoju teritoriju svih neophodnih dijelova i opreme za vazduhoplov, koji se koriste u svrhe traganja i spašavanja, iztraživanja nesreće i popravke oštećenog vazduhoplova druge države. Ovi predmeti će privremeno biti oslobođeni carinskih i ostalih naknada i taksi i primjene propisa kojima se ograničava uvoz robe.

2.1.3.5. Država Crna Gora će olakšati uklanjanje oštećenih vazduhoplova i vazduhoplova koji učestvuju u procedurama uklanjanja takvih vazduhoplova, zajedno sa dijelovima i potrebnom opremom koja je unešena na teritoriju Crne Gore a mogla je biti ili je korišćena u svrhe traganja i spašavanja, iztraživanja nesreće i popravke oštećenog vazduhoplova druge države.

2.1.3.6. Oštećeni vazduhoplovi ili njihovi dijelovi, ili bilo koji dijelovi i teret koji se nalazio u njima, zajedno sa bilo kojim vazduhoplovom, dijelom ili opremom koja je korišćena u svrhe traganja i spašavanja, iztraživanja nesreće i popravke oštećenog vazduhoplova druge države, a koji nijesu uklonjeni iz Crne Gore u vremenskom periodu koje su nadležne vlasti odredile, tretiraće se u skladu sa primjenjivim domaćim zakonodavnim aktima.

2.1.3.7. Ako je, u svrhu istraživanja nesreće vazduhoplova, neophodno poslati u drugu državu na testiranje ili ispitivanje dio ili dijelove vazduhoplova, nadležne vlasti će omogućiti transport i slanje tog dijela ili dijelova bez odlaganja. Na isti način će i države u kojim se vrši testiranje ili ispitivanje dijela vazduhoplova omogućiti vraćanje tog dijela ili dijelova ako ih država u kojoj se desila nesreća potražuje u cilju završetka istražnog postupka.“

U dijelu 2, poslije tačke 2.2. dodaju se 3 nove tačke koje glase:

„2.3. Dezinsekcija vazduhoplova

2.3.1. Država Crna Gora će ograničiti bilo koji rutinski zahtjev koji se odnosi na dezinsekciju odjeljaka za putnike i letačke kabine pomoću aerosola dok su putnici i posada u vazduhoplovu u slučajevima operacija tih vazduhoplova koje počinju na, ili se obavljaju kroz teritorije na kojima se smatra da postoji prijetnja po javno zdravlje, poljoprivredu ili životnu sredinu.

2.3.2. Država Crna Gora će periodično pregledati odgovarajuću dokumentaciju kompanija i modifikovati ih prema potrebi u cilju prikupljanja svih raspoloživih dokaza u vezi prenošenja insekata na svoju teritoriju.

2.3.3. U slučajevima kada se zahtjeva dezinfekcija vazduhoplova, država Crna Gora će odobriti ili prihvatiti samo one metode, bilo hemijske ili nehemijske, i/ili insekticide koji su preporučeni od strane Svjetske zdravstvene organizacije a podrazumijevaju se korisnim od strane Crne Gore.

2.3.4. Nadležne vlasti će obezbijediti da sopstvene procedure za dezinfekciju ne utiču štetno na zdravlje putnika i posade niti da im izazivaju neprijatnosti.

2.3.5. Država Crna Gora će na, na zahtjev operatora vazduhoplova, pružiti odgovarajuće informacije za posadu vazduhoplova i putnika, o nacionalnoj legislativi, razlozima za pokretanje postupka dezinfekcije i sigurnosnim informacijama o pravilno sprovedenom postupku dezinfekcije.

2.3.6. Kada je dezinfekcija na drugoj lokaciji sprovedena u skladu sa procedurama preporučenim od strane Svjetske zdravstvene organizacije, država Crna Gora će prihvatiti odgovarajući sertifikat, u skladu sa odredbama Dodatka 1 i Dodatka 4 Aneksa 9 Međunarodne organizacije civilnog vazduhoplovstva (ICAO).

2.3.7. Kada je dezinfekcija u drugoj državi obavljena u skladu sa istovjetnim pravilima navedenim u tački 2.3.3. a sertifikat izdat u skladu sa tačkom 2.3.6., pri čemu su dokazi o tome prezentovani državi odredišta (državi Crnoj Gori), nadležne vlasti će prihvatiti sertifikat i dozvoliti putnicima i posadi da se iskrcaju odmah po dolasku.

2.3.8. Država Crna Gora će obezbijediti da se za dezinfekciju koristi bilo koji insekticid ili bilo koja druga supstanca koja nema štetan uticaj na strukturu vazduhoplova ili njegovu opremu. Zapaljiva hemijska jedinjenja ili supstance koje mogu izazvati oštećenja na strukturi vazduhoplova, kao što je korozija i slično, se neće koristiti.

2.4. Dezinfekcija vazduhoplova

2.4.1. Nadležne vlasti Crne Gore određuju uslove pod kojima se obavlja dezinfekcija vazduhoplova. Kada je dezinfekcija vazduhoplova neophodna, potrebno je primjeniti sledeće odredbe:

- a) Postupak dezinfekcije će biti ograničen isključivo na kontaminirane površine i zone;
- b) Postupci dezinfekcije će se izvoditi isključivo po procedurama koje su usklađene sa pravilima proizvođača i preporukama Svjetske zdravstvene organizacije (WHO);
- c) Dezinfekcija kontaminiranih površina i zona se vrši sa sredstvima koja imaju pogodna germicidna svojstva odgovarajuća za infektivnu supstancu;
- d) Dezinfekciju sprovode isključivo za to kvalifikovane osobe sa obavezom posjedovanja lične zaštitne opreme;
- e) Za postupak dezinfekcije nije dozvoljeno korišćenje zapaljivih hemijskih komponenti, rastvora ili njihovih ostataka i smjesa koje mogu oštetiti strukturu vazduhoplova ili njegove sisteme prouzrokujući koroziju ili hemikalije koje mogu uticati na zdravlje putnika ili posade.

2.4.2. Nadležne vlasti će osigurati da se sprovede postupak dezinfekcije na svim površinama ili opremi vazduhoplova koja je kontaminirana tjelesnim tečnostima ili njihovim procesom izlučivanja.

2.5. Aranžmani koji se odnose na međunarodnu generalnu avijaciju i čarter letove

2.5.1. Nadležne institucije bi trebalo da publikuju u svojim Zbornicima vazduhoplovnih informacija (AIP) sopstvene zahtjeve za potrebna obavještenja i prijave koja se odnose na autorizaciju generalne avijacije i čarter letova.

2.6. Prethodno odobrenje

2.6.1. Nadležne vlasti neće zahtijevati da se putem diplomatskog predstavništva podnese prethodna autorizaciju ili obavještenje osim ako let nije diplomatski po prirodi.

2.6.2. Ukoliko nadležne vlasti zahtijevaju prethodno odobrenje od operatora vazduhoplova neophodno je da:

- a) budu uspostavljene procedure kojima će se taj zahtjev brzo rješavati;
- b) omogućiti da ta autorizacija/dozvola bude validna za određeno vrijeme ili određen broj letova, ukoliko je primjenjivo;
- c) nema nametanja nikakve naknade, takse ili drugih oblika naplate za izdavanje takvog odobrenja.

2.6.3. Ukoliko se vazduhoplov nalazi u tranzitu preko Crne Gore bez zaustavljanja ili sa tehničkim zaustavljanjem, nadležne vlasti neće zahtijevati bilo kakve dodatne informacije osim onih koje su navedene u zahtjevu za prethodno odobrenje/autorizaciju.“

Tačka 4

U dijelu 3, u tački 3.2.1 poslije podtačke f) dodaje se nova podtačka koja glasi:

„g) prikupljanje statističkih podataka treba biti sprovedeno na takav način da se ne odlaže dalji promet uvezene robe ili robe namijenjene za izvoz.“

Tačka 5

U dijelu 5, tački 5.2., podtačka 5.2.1 se briše.

Tačka 6

U dijelu 6, poslije tačke 6.1. dodaju se tri nove tačke koje glase:

„6.2. Zagađenje u lukama i hitne mjere

6.2.1. U slučaju vanrednog stanja, država Crna Gora će olakšati ulazak, tranzit i odlazak vazduhoplova koji je uključen u operacije suzbijanja zagađenja vodenih površina, ili drugih neophodnih operacija kako bi se osigurala sigurnost u luci, sigurnost stanovništva ili zaštita okruženja.

6.2.2. U slučaju vanrednog stanja, država Crna Gora će, u najvećoj mogućoj mjeri omogućiti ulazak, tranzit i odlazak osoba, stvari, materijala i opreme koji su neophodni za suzbijanje zagađenja vodenih površina i omogućavanja operacija navedenih u tački 6.2.1..

6.3. Implementacija međunarodnih zdravstvenih regulativa i pripadajućih odredaba

6.3.1. Država Crna Gora će uskladiti svoju legislativu sa odgovarajućim odredbama međunarodne zdravstvene legislative Svjetske zdravstvene organizacije.

6.3.2. Država Crna Gora će preduzeti sve moguće mjere da osoblje koje sprovodi proces vakcinacije koristi model međunarodnog sertifikata za vakcinaciju ili druge preventivne mjere, u skladu sa članom 36 i Aneksom 6 Međunarodne zdravstvene legislative (IHR), sa ciljem da se omogući identično prihvatanje odredbi.

6.3.3. Država Crna Gora će preduzeti odgovarajuće mjere kako bi omogućila svim operatorima vazduhoplova i relevantnim agencijama da pruže putnicima, dovoljno prije planiranog vremena odlaska, informacije o procedurama za vakcinaciju u državama odredišta, u skladu sa Modelom međunarodnog sertifikata za vakcinaciju ili drugih preventivnih mjera a u vezi sa članom 36 i Aneksom 6 Međunarodne zdravstvene legislative.

6.3.4. Vođa vazduhoplova mora omogućiti da sumnjiva zarazna bolest bude prijavljena odmah pružaocu usluga vazdušne plovidbe, kako bi se omogućilo prisustvo posebnog medicinskog osoblja i opreme neophodne za kontrolu i upravljanje rizicima po javni zdravstveni sistem po dolasku.

6.4. Potrebni objekti i prostorije za sprovođenje mjera neophodnih za održavanje nivoa javnog zdravlja, hitne i medicinske pomoći i karantina za biljke i životinje

6.4.1. Nadležne vlasti će u koordinaciji sa operatorom aerodroma obezbijediti ispunjenje odgovarajućeg nivoa javnog zdravlja uključujući postojanje i održavanje adekvatnog prostora za karantin ljudi, životinja ili biljaka na međunarodnom aerodromu.

6.4.2. Nadležne vlasti će obezbijediti da postupci distribucije i rukovanja proizvoda široke potrošnje (npr. hrane, pića i zaliha vode) u vazduhoplovu ili na aerodromu budu u skladu sa propisima Međunarodne zdravstvene organizacije i odgovarajućim smjernicama Svjetske zdravstvene organizacije, organizacija za hranu i poljoprivredu i nacionalnom zakonodavstvu koje se odnosi na aerodrome.

6.4.3. Nadležne vlasti će, u saradnji sa operatorima aerodroma i operatorima vazduhoplova, obezbijediti da je na međunarodnim aerodromima uspostavljen siguran i efikasan sistem za odlaganje svih vrsta otpada, otpadnih voda i drugih stvari koje su opasne po zdravlje ljudi, životinja i biljaka, u skladu sa propisima Međunarodne zdravstvene organizacije i odgovarajućim smjernicama Svjetske zdravstvene organizacije, organizacija za hranu i poljoprivredu i nacionalnom zakonodavstvu koje se odnosi na aerodrome.

6.4.4. Nadležne vlasti države Crne Gore će, u saradnji sa operatorom aerodroma, osigurati da operator međunarodnog aerodroma adekvatno održava objekte i pripadajuće sadržaje namjenjene pružanju prve pomoći i da su uspostavljeni odgovarajući mehanizmi za hitno upućivanje ozbiljnijeg slučaja na organizovanu medicinsku pomoć.“

Tačka 7

U Aneksu „A“ uz Dio 2, tačka 2 se mijenja i glasi:

„2. Izrazi koji se koriste u ovom Annex-u imaju sljedeće značenje:

- 2.1. DEPA je kod za deportovano lice koje je, tokom prevoza, u pratnji ovlašćenog i kvalifikovanog osoblja;
- 2.2. DEPU je kod za deportovano lice koje nema pratnju tokom prevoza;
- 2.3. država deportacije je država koja je organizovala premještaj deportovanih lica sa svoje teritorije;
- 2.4. pratilac je ovlašćeno lice države deportacije koje je obučeno da prati deportovano lice (DEPA) tokom deportacije;
- 2.5. procjena rizika je procjena države deportacije da li je deportovano lice podobno da putuje pod/bez pratnje međunarodnim vazdušnim prevozom. Procjena se vrši na osnovu relevantnih faktora, uključujući i medicinske, mentalno i fizičko stanje za prevoz, voljnost za putovanje, obrazac ponašanja, sklonost ka nasilničkom ponašanju i sl.“

U tački 8 poslije podtačke 8.2. dodaje se pet podtačaka koje glase:

- „8.3. Kad je potrebno zamijeniti putni dokument, kako bi se olakšalo vraćanje ili prihvatanje nepoželjne osobe ka/sa njene destinacije, država koja zahtjeva vraćanje će obezbijediti svu potrebnu pomoć za dobijanje tog dokumenta.
- 8.4. Država Crna Gora će, u slučajevima kada se traži da se obezbijede putne isprave u cilju lakšeg vraćanja osobe koja je njen državljanin, odgovoriti na zahtjev u razumnom vremenskom periodu, koji nije veći od 30 dana, nakon što je takav zahtjev podnjet, na način da će izdati putne isprave ili izdati potvrdu da ta osoba nije njen državljanin.
- 8.5. Država Crna Gora neće smatrati potpisivanje prijave za putni dokument od strane relevantnog lica preduslovom za izdavanje tog dokumenta
- 8.6. Kada država Crna Gora utvrdi da je lice za koje je tražena putna isprava njen državljanin ali ne može izdati pasoš u roku od 30 dana od dana podnošenja zahtjeva, nadležne vlasti će izdati putni dokument kojim se potvrđuje državljanstvo tog lica što važi i za ponovno vraćanje u državu.
- 8.7. Nadležne vlasti neće odbiti da izdaju putni dokument ili na drugi način da spriječe povratak državljanina Crne Gore time što će tom licu oduzeti državljanstvo.“

Tačka 8

U Aneksu „C“ uz dio 2, tačka 2 se briše.

Odredbe koje se mijenjaju u prethodnom Nacionalniom programu za olakšice u vazdušnom saobraćaju

Tačka 1

U Nacionalnom Programu za olakšice u vazdušnom saobraćaju, koji je donijela Vlada Crne Gore na sjednici od 07.11.2013. godine (u daljem tekstu: Nacionalni program)

mijenja se odredba Dijela 2 „Dio 2: Olakšice koje se odnose na prevoz lica i prtljaga“ na način što se dodaje nova tačka „2.1.a. Opšta načela“ iza postojeće tačke 2.1.:
„Dio 2: OLAKŠICE KOJE SE ODOSE NA PREVOZ LICA I PRTLJAGA“

2.1. Dolazak i odlazak lica i prtljaga

2.1.1. Izdavanje i korišćenje mašinski čitljivih putnih dokumenata i viza (ukoliko su potrebne)

U skladu sa standardom 3.10 i preporučenom praksom 3.11 Annex-a 9 ICAO, Crna Gora:

- a) izdaje mašinski čitljive pasoše, u skladu sa ICAO Doc 9303;
- b) poštuje proceduru ICAO Doc 9303, kako bi ta dokumenta bila čitljiva na svim aerodromima;
- c) utvrđuje da li su lična dokumenta ili vize koji su izdati u cilju putovanja izdati u formi mašinski čitljivih dokumenata, kao što je propisano u ICAO Doc 9303;“

Tačka 2

U postojećem Nacionalnom programu mijenja se odredba Dijela 2 „2.1.2. Kontrola putnih dokumenata“ na način što se dodaju tri nove podtačke u postojećoj tački 2.1.2.:

„2.1.2. Kontrola putnih dokumenata

- a) ministarstvo nadležno za unutrašnje poslove je odgovorno za kontrolu putnih isprava na tački ulaza;
- b) pružalac usluga zemaljskog opsluživanja je dužan da provjeri putna dokumenta na mjestu za registraciju putnika i prtljaga;
- c) ministarstvo nadležno za unutrašnje poslove utvrđuje spisak država iz kojih dolaze nepoželjna lica koja traže prijem u Crnu Goru;
- g) operator vazduhoplova je dužan da odbije ukrcavanje putnika koji nema odgovarajuće putne isprave, najkasnije prilikom njegovog ukrcavanja.
 - domaći i strani operatori vazduhoplova mogu, neposredno prije ukrcavanja, u dogovoru sa nadležnim organima, da obave dodatni pregled putnih dokumenata za ulaz i tranzit;
 - operator vazduhoplova je dužan da obavijesti putnike o kontroli putnih dokumenata prije ukrcavanja;
 - ministarstvo nadležno za unutrašnje poslove je dužno da sarađuje i pomaže operatorima vazduhoplova u utvrđivanju važenja i ispravnosti putnih isprava;
 - ako ministarstvo nadležno za unutrašnje poslove utvrdi da putna isprava nije ispravna, dužno je da obezbijedi pomoć operatoru vazduhoplova u skladu sa odredbama Annex-a 9 ICAO, Poglavlje 5 kojima je propisano postupanje sa nepoželjnim licima;
 - izuzev u slučaju grube nepažnje ili greške, nadležni organi su dužni da omoguće da operatori vazduhoplova ne snose troškove ili administrativne kazne ako dokažu da su preduzeli odgovarajuću kontrolu putnih dokumenata prilikom ukrcavanja putnika;
 - ako je za neposjedovanje odgovarajućih putnih isprava propisana novčana kazna, ministarstvo nadležno za unutrašnje poslove mora da uzme u obzir da li je to posledica nemara ili neodgovarajućeg kvaliteta provjere putnih dokumenata koju obavlja operator vazduhoplova.“

Tačka 3

U postojećem Nacionalnom programu mijenja se odredba Dijela 2 „2.1.2.2. Sistem za slanje podataka o putnicima unaprijed“:

„2.1.2.2. Sistem za informacije koje se šalju unaprijed

U pogledu sistem za informacije koje se šalju unaprijed treba slijediti uputstvo o osnovnim principima sadržanim u Annex-u 2-D ovog programa.“

Tačka 4

U postojećem Nacionalnom programu mijenja se odredba Dijela 2 „2.1.3.Eksperti za istraživanje udesa“ na način što se dodaju četiri nove podtačke u postojećoj tački 2.1.3.:

„2.1.3. Eksperti za istraživanje udesa

2.1.3.1. Stranim ekspertima koji učestvuju u traganju za vazduhoplovom i spašavanju lica, u istraživanju udesa i u popravci oštećenog vazduhoplova treba dozvoliti ulaz na teritoriju Crne Gore radi privremenog boravka, samo na osnovu pasoša, u skladu sa Annex-om 12 ICAO (Search and Rescue - Traganje i spašavanje) i Annex-om 13 ICAO (Aircraft Accident and Incident Investigation – Istraživanje udesa i ozbiljnih nezgoda vazduhoplova).

2.1.3.2. Ako je za prelaz državne granice potrebna viza, ekspertima iz podtačke 2.1.3.1. se, izuzetno, može odobriti prelaz državne granice ako imaju pismeni nalog nadležnih organa njihove države da je svrha službenog putovanja vršenje istrage udesa vazduhoplova..

2.1.3.3. Crna Gora će, bez odlaganja, pružiti pomoć stranim ekspertima iz 2.1.3.1, uključujući i prevoz, kako bi mogli da dođu do mjesta na kojem se dogodio udes.“

Tačka 5

U postojećem Nacionalnom programu mijenja se odredba Dijela 3 tačka 3.2., „3.2. Formalnosti prije prijema i otpreme robe“ na način što se dodaje nova podtačke u postojećoj tački 3.2.:

„3.2. Formalnosti prije prijema i otpreme robe

3.2.1. Prije prijema i otpreme robe, treba preduzeti da se :

- a) ne podnosi posebna predprijemna deklaracija za kratke letove prije polijetanja i za duge letove 4 časa prije dolaska na prvi aerodrom na teritoriji države krajnjeg odredišta;
- b) ne zahtijeva podnošenje posebne predotpremne deklaracije 30 minuta prije odlaska sa aerodroma;
- c) ograničavaju podaci samo na one najneophodnije da se izvrši odgovarajuća analiza rizika u svrhu obezbjeđivanja i bezbjednosti, koji obuhvataju i podatke o registraciji vazduhoplova, identifikaciji i količini robe na dolasku i informacije o prevozu, uz činjenicu da se ove informacije mogu dobiti iz komercijalne dokumentacije;
- d) ne zahtijeva posebna generalna deklaracija i robni manifest ako se element podataka iz ove dokumentacije nalazi u predprijemnoj ili predotpremnoj informaciji. Uprava carina može na mjestu ulaska da traži posebnu izjavu da je roba stigla ili na mjestu izlaska da traži posebnu izjavu, prije polaska, da je roba stigla na krajnju tačku izlaska;
- e) uzimaju u obzir međunarodni standardi o pouzdanom lancu snabdijevanja i predprijemnim i predotpremним informacijama koja se tiče ulaska i izlaska robe;
- f) razmotri:
 - uvođenje sistema za automatsku obradu podataka za podnošenje i obradu predprijemnih i predotpremних informacija, uključujući sistem za automatsku analizu rizika;
 - podnošenje predprijemnih informacija u kasnijim procedurama za oslobađanje od

carinjenja/carinjenje robe;

- upotrebu već dostupnih podataka u izvoznim deklaracijama prilikom podnošenja predodpremnh informacija.“

Tačka 6

U postojećem Nacionalnom programu mijenja se odredba Dijela 5 tačka 5.2.1.,, 5.2. Izrazi“ na način što se predložena tačka briše:

„5.2. Izrazi

5.2.1. Izrazi koji se koriste za potrebe ovog dijela imaju sledeće značenje:

- 1) operator vazduhoplova (aircraft operator) je pravno ili fizičko lice, odnosno državni organ koji vrši operacije vazduhoplovom ili namjerava vršiti operacije vazduhoplovom;
- 2) aerodrom (airport) je određeno područje na zemlji ili vodi, sa objektima, instalacijama i opremom, namijenjeno, u potpunosti ili djelimično, za kretanje, polijetanje i slijetanje vazduhoplova;
- 3) međunarodni vazdušni prevoz je linijski prevoz, povremeni prevoz i pružanje usluga iz vazduha uz novčanu ili drugu vrstu naknade;
- 4) korisnik aerodroma (airport users) je pravno lice ili preduzetnik koji je odgovoran za prevoz putnika i/ili prtljaga i/ili pošte i/ili stvari vazdušnim putem, od aerodroma ili do aerodroma;
- 5) lice sa invaliditetom ili lice sa smanjenom pokretljivošću je lice čija se pokretljivost smanjuje u prevozu, zbog bilo koje fizičke nesposobnosti (čulne ili lokomotorne, stalne ili privremene), mentalne nesposobnosti, starosti ili drugog uzroka nesposobnosti, a čije stanje nalaže posebnu pažnju i prilagođavanje usluga koje se pružaju putnicima njegovim potrebama;
- 6) organizator putovanja (tour operator) je lice koje redovno organizuje paket aranžmane i prodaje ih ili nudi na prodaju, direktno ili preko posrednika;
- 7) parking aerodroma (airport car park) je parking koji se nalazi u okviru granica aerodroma ili pod direktnom kontrolom tijela koje upravlja aerodromom, koji je namjenjen putnicima koji koriste aerodrom;
- 8) rezervacija (reservation) označava činjenicu da putnik ima putnu kartu ili drugi dokaz koji označava da je rezervacija prihvaćena i registrovana od strane operatora vazduhoplova ili organizatora putovanja;
- 9) odbor korisnika aerodroma (airport users committee) je odbor operatora vazduhoplova koji koriste aerodromske usluge i sačinjavaju ga predstavnici korisnika aerodroma ili organizacije koje ih predstavljaju;
- 10) certifikovani psi-vodiči su psi-vodiči ili drugi psi za pomoć koji su obučeni da licima sa invaliditetom pomažu u svakodnevnim aktivnostima. Psi-vodiči koji su prvobitno obučavani za pomoć u kretanju slijepim ili slabovidim licima, obučeni su u organizacijama koje su prihvaćene od strane Međunarodnog udruženja za obuku pasa-vodiča. Psi za pomoć obučavaju se u organizaciji koja ispunjava kriterijume članstva u ADI (Assistance dogs International);
- 11) stvarni operator vazduhoplova (operating air carrier) je operator vazduhoplova koji obavlja ili namjerava da obavi let na osnovu ugovora sa putnikom ili u korist drugog pravnog ili fizičkog lica;
- 12) Operator aerodroma (managing body of the airport or managing body) je privredno društvo, drugo pravno lice ili preduzetnik čiji je cilj da, prema nacionalnim propisima, prije svega rukovodi i upravlja infrastrukturom aerodroma i da usklađuje i nadzire djelatnosti različitih operatora na aerodromu ili sistem aerodroma.“

Tačka 7

U postojećem Nacionalnom programu mijenja se odredba Dijela 6 tačka 6.1. „6.1. Ograničenje broja ručnog prtljaga“ na način što se dodaju tri nove podtačke u postojećoj tački 6.1.:

“Dio 6: OSTALA PITANJA OLAKŠICA

6.1. Ograničenje broja ručnog prtljaga

Da bi se:

- ispunili zahtjevi bezbjednosti za smještaj ručnog prtljaga u putničku kabinu vazduhoplova;
- lakše obavio pregled ručnog prtljaga na mjestima gdje se obavlja bezbjednosni pregled i omogućio nesmetani protok putnika;
- izbjeglo odbijanje ručnog prtljaga u posljednjem trenutku na izlazu iz vazduhoplova sa naknadnim pretovarom ovog prtljaga u prtljažni prostor zbog kapaciteta smještaja u putničku kabinu;
- izbjeglo odbijanje ručnog prtljaga u posljednjem trenutku u vazduhoplovima koji imaju do 100 sjedišta zbog ograničenja prostora za smještaj ručnog prtljaga u prtljažni prostor ili kabinu vazduhoplova,

Operator vazduhoplova treba da, u uobičajenim okolnostima i u skladu sa mjerama obezbjeđivanja koje se sprovode na aerodromu, ograniči broj ručnog prtljaga na jedan komad po putniku, ako:

- ograničenost kapaciteta za smještaj ručnog prtljaga u kabinu, ili
- broj ukrcanih putnika u odnosu na ukupan kapacitet sjedišta, sprečava prihvatanje dodatnog ručnog prtljaga u kabinu.

Napomena: Pod ručnim prtljagom podrazumijevaju se sve stvari, uključujući i one koje su u sastvu dozvoljenog prtljaga. Informacije o ručnom prtljagu je dužan da objavi operator vazduhoplova, i to:

- na redu letenja; ili
- na putnim kartama; ili
- na koricama putnih karata; ili
- na mjestu za registraciju putnika i prtljaga; ili
- na informatorima koji se putnicima dijele u toku leta; ili
- na drugi odgovarajući način“

Tačka 8

U postojećem Nacionalnom programu mijenja se odredba Aneksa A tačka 2. „2. Izrazi koji se koriste u ovom Annex-u imaju sledeće značenje“

„2. Izrazi koji se koriste u ovom Annex-u imaju sledeće značenje:

2.1. vođa vazduhoplova je pilot koji je odgovoran za let i bezbjednost vazduhoplova tokom leta;

2.2. deportovana lica su lica koja su, suprotno imigracionim propisima, ušla na teritoriju strane države ili na toj teritoriji borave i kojima se nalaže napuštanje te teritorije;

2.3. DEPA je kod za deportovano lice koji je, tokom prevoza, u pratnji ovlašćenog i kvalifikovanog osoblja;

2.4. DEPU je kod za deportovano lice koji nema pratnju tokom prevoza;

2.5. država deportacije je država koja je organizovala premještanje deportovanih lica sa svoje teritorije;

- 2.6. nalog za deportaciju je pisani nalog koji izdaje nadležni sud, kojim se deportovanom licu nalaže da napusti državu, a dostavlja se deportovanom licu lično;
- 2.7. nepoželjno lice je lice kojem je odbijen ili će biti odbijen prijem u određenu državu;
- 2.8. pratilac je ovlašćeno lice države deportacije koje je obučeno da prati deportovano lice (DEPA) tokom deportacije;
- 2.9. procjena rizika je procjena, države deportacije da li je deportovano lice podobno da putuje pod/bez pratnje međunarodnim vazdušnim prevozom. Procjena se vrši na osnovu relevantnih faktora, uključujući i medicinske, mentalno i fizičko stanje za prevoz, voljnost za putovanje, obrazac ponašanja, sklonost ka nasilničkom ponašanju i sl.“

Tačka 9

U postojećem Nacionalnom programu mijenja se odredba Aneksa A tačka 8. „8. Putne isprave“ na način što se dodaju 5 novih podtački u postojećoj tački 8.:

“8. Putne isprave

8.1. Država koja vrši deportaciju mora unaprijed da obezbjedi putne isprave potrebne za državu tranzita i/ili državu krajnjeg odredišta da bi ta država izdala odobrenje za tranzit/ulazak.

8.2. Prilikom predaje deportovanog lica na vazduhoplov, nadležni organ koji vrši deportaciju mora da garantuje da će sve putne isprave koje zahtijeva svaka država tranzita i/ili krajnjeg odredišta biti date operatoru vazduhoplova.”

Tačka 10

U postojećem Nacionalnom programu briše se odredba Aneksa „C“ tačka 2. „2.Izrazi“ na način što se predložena tačka briše:

“2. Izrazi

Izrazi koji se koriste u ovom programu imaju sledeće značenje:

2.1. nalog za vraćanje (removal order) je pismeni nalog za vraćanje nepoželjnih lica koji država izdaje operatoru vazduhoplova čijim letom je nepoželjno lice doputovalo u tu državu, a kojim se operatoru vazduhoplova prevozniku nalaže da to lice vrati u državu iz koje je doputovalo;

2.2. nepoželjno lice (inadmissible passenger) je lice kome je odbijen prijem ili tranzit kroz teritoriju države, na primjer:

- ako ne posjeduje putne isprave pri dolasku na aerodrom;
- ako posjeduje nepotpune putne isprave, kao na primjer ako je istekao rok važenja pasoša ili vize;
- ako posjeduje falsifikovana, nepropisno izmijenjena ili lažna dokumenta;
- ako su u pitanju lica koja prevarom koriste putne isprave drugih lica;

drugi razlozi (nema dovoljno novčanih sredstava);

2.3. odobrenje (admission) je odobrenje za ulazak u državu koje nekom licu izdaju nadležni organi te države u skladu sa domaćim propisima;

2.4. početak putovanja (commencement of journey) je tačka u kojoj je lice započelo putovanje, ne uzimajući u obzir aerodrome na kojima se to lice zaustavilo u direktnom tranzitu, bilo na direktnom ili povezanom letu, ako to lice nije napustilo direktnu, tranzitnu zonu aerodroma;

2.5. pratilac (escort) je lice koje je ovlašćeno da u toku leta bude u pratnji nepoželjnog lica, na osnovu naloga za prevoz nepoželjnih lica.”